

מחיר
110
6.00

מחיר

שרותי הקלטה בע"מ * הקלטות פיענוח ותרגומים
* הדפסות ושכפולים * רמקולים וציוד אורקולי

רחוב בזל 37, חליאביב, טל. 45 33 10 ו 241 שעות, 45 34 38

יש להחזיר
שאלה יחד עם
המכונה

יד טבנקין - העפלה ממרוקו - מספר סם אבוטכול

שם הארכיון: C. 11
מספר תיק: 16-2/13/46

ארכיון יד טבנקין

חטיבה 12-16
מיכל ..... 46 תיק 13
מסמך .....

יד טבנקין - אפעל
המכון
מחלקת חינוש הציונית והחלוצית
בארצות המזרח

פגיון גלגלים סם אבוטכול
מאונט ג'מל
מוכר "אנדרמאונט" ברחוב יוסף ארנס

העפלה ממרוקו - עם אבוטבול

באותה עיר, היה השילוב של החברים שלנו, בתוך התנועת נוער, חיה ^{דסירה הגנה} הדבר הכי קל ביותר. ^(הסדר גשמי)

אני כאן רוצה להזכיר דבר אחד מעניין. שהיתה לנו מן חווה די רחוקה של משפחת אמסלם בקזבלנקה. שהינו יוצאים כל מוצ"ש ^{או} יום ראשון בבקר. והינו הולכים בערך שלושים ק"מ. הינו עובדים בחווה מההכשרה לקראת קעליה. כל יום ראשון יוצאים כשש בבקר ^{או} כמוצ"ש וחוזרים ביום ראשון בערב. אחרי באמת שעברנו הכשרה טובה מאוד. וכך אנחנו השתלבנו בצורה די קלה, בכל תנועות הנוער.

הצלחנו גם למשל, בתנועת הנוער העברית, להקים קבוצה שכל מטרתה היתה אגרוף, וגידו. וכל מיני דברים. ואותם החברים היו חברים שהיו פעילים בהגנה. וכל אחד התמחה בשטח שלו. בתקופה די קצרה, התחלנו להתארגן. בא יום אחד אפריים שמכיר אותו ^{היה} תמיד יש לו הפתעות נעימות. בעוד שעה אנחנו זזים לאן? עוד שעה אצלו, זה היה באמת דבר שעשינו בצורה די מהירה. והיינו מוכנים לדרך.

כשהתחלנו להתארגן, היו כמה בעיות. א. איך לשתף את המשפחה, באחד מהנושאים הקשים ביותר. איך להיפרד מהמשפחה. ואנחנו החלטנו, שהדבר הטוב ביותר, והמקובל ביותר, זה היה מאוד מקובל גם במרוקו, ביום השבעי של פסח היה ערב המימונה. כולם יוצאים בהמוניהם לאיזה קן משפחתי. או לבקר באיזה יער. או על שפת הים. ^{כך} לכן אנחנו החלטנו, כשאנחנו ^{התחלנו} להיציאה הראשונה שלנו תחיה ^{ממרוקו}

דרך אושדה, מרניה, ומשם החברים היו מסכים לנו. באלג'יר, כדי להתחיל להקים את המחנה הראשון. באלג'יריה.

אנחנו כמובן, ^{אנינו} הקבוצות שפעלו. הדבר הראשון ביותר. איך לשכנע אנשים שהיו אחראים בקבוצות, פאז לא לעלות מיד ארצה. אלא לשלוח את אלה שרוצים לעלות, והם חייבים להישאר עוד תקופה מסוימת כדי להדריך את האנשים ^{להלך} איתם. וזה היה מאוד קשה. כולם רצו ביציאה הראשונה לעלות ארצה. ולהיות כאיננו אנחנו הפעלנו את כל האמצעים של המשמעת. כדי לחייב אותם החברים שהיו

אחרים להישאר ולינסוע אחרים.

ואנחנו נוסעים בצורה שקטנה מקזבלנקה. יוצאים ערב המימונה. בשעה

בערך שש וחצי שבע, בערב.

ועשמה ברכבת עוברים, ובאס פלי ובכל מקום עולים חברים שלנו. ככה

היינו מכירים אחד את השני. הינו שרים בשריקה, ^{ממלא} שהתקוה. וכל אחד ידע,

אם אנחנו שרים התקוה, אז אנחנו צריכים להתרכז באיזה מקום שהוא. וכולם הינו

לבושים במדים של צופים.

ומגיעים לאושדה. זאת היתה עיר הגבול בין מרוקו לאלג'יר. (בערך כ-27

ק"מ שהיינו צריכים לעבור אותם

אנחנו מגיעים לאושדה. יורדים שמה. כולנו בצופים. תכננו עם החברים

שלנו באושדה, שבאותו יום קבוצה של תושבי אושדה, צופים אמיתיים. יצאו למרניה,

והם צריכים לחזור כשאנחנו חוצים את הכביש.

אנחנו חצינו את הכביש. לא ברכב, אלא רגלי. ירדנו שמה. והתחלנו ללכת.

וזאת הפעם הראשונה, שעושים בכל זאת הליכה של 27 ק"מ. זה לא דבר קל. היום גם

חיללים מאומנים, זה בכל זאת מרחק. אנחנו מגיעים שמה. והעמדנו בתור השורה הזאת,

את הבנות שהיו צריכות לתת את הקצב של ההליכה. והיגענו למרניה.

במרניה, חברים שלנו היו מחכים לנו. ומרניה, אחרי מנוחה של מספר

שעות. אנחנו מגיעים לככבת, ונוסיעם ממרניה לאלג'יר.

אוכל לא היה כפי שאמרתי בדרך, ולא שתייה. אנחנו מגיעים לאורך.

זה עיר די מרכזית איפה שיש הרבה מאוד יהודים שמה. אנחנו מגיעים לאורך, וקורה

תקלה.

חברים שלנו ירדו והרכבת לאכול ולשתות משהו. הרכבת מתחילה לזוז.

ואני רואה שכל הצופים שלנו, אלה שעברנו את הגבול, נשארים שמה.

הולך למנהל הרכבת, ומסביר לו שאנחנו מוכרחים לנסוע. אומר לי. מה

אתם, צופים. תחכו. אמרתי, זה לא יכול להיות, ולמזלנו, באותה תקופה, היה מחנה

גם בורג', שהתקיים בפריז. גמבורי זה מפגש של כל הצופים. בהיקף עולמי, שהיה צריך

להתקיים. אמרתי אני מוכרח להגיע הערב. לא יעזור לך כלום.

ראיתי שהרכבת מתחילה לזוז, נתנו הוראה. החברים שלנו קפצו גליסבר.

הרכבת לעצור אוחה. וכך הוא היה מוכרח לצרף קרון נוסף לרכבת, כדי להסיע את החברים שלנו שנשארו בתחנה. כשכולם עלו, זאנחנו היינו מוכרחים לזוז בכל מחיר. זאנחנו מגיעים לאורך. לאלגיר, באלגיר שם. מחכים לנו אפרים ונאדיה כהן מטוניס. ועוד כמה חברים.

← ומשמה אנחנו נוסיעים לאחד ממחנות ששם היינו צריכים להתמקד עד בואה של האניה.

אני רוצה לא להרחיב את הדיבור. להתמקד בתקופה. יהודי צפון אפריקה קיבלו 3 אניות. האניה הראשונה היתה יהודה לוי. האניה השנייה, שיבת ציון. והשלישית הפורצים. אחד מחבריהם הקשים ביותר, עלינו. איך באמת, ממודדים עם הסכיבה. עד בואה של האניה.

ואני כאן רוצה להרחיב קצת את הדיבור, איך הקיטוננו 175 ק"מ מאלגיר. קראו לנו מחנה ^{תַמְסֻסְוּן} ~~שם~~. אנחנו מגיעים למחנה ^{תַמְסֻסְוּן} ~~שם~~ ובהחלה היתה נהירה של יהדות מרוקו. באופן מיוחד. כמה חברים מאלגיר וגם מטוניס. והגענו למספר מאוד הייתי אומר מאוד מדאיג.

ואני נזכר במחנה ^{תַמְסֻסְוּן} ~~שם~~, כאחד מהתקופות הקשות ביותר, לפחות בחיי אלף שהינן חילים ביחד.

היגענו למצב שידענו מה זה להיות רעבים, ללחם וזמאים למים. לא היה שם מה לאכול ומה לשתות. וכפי שאמרתי שום דבר לא היה מתוכנן. ^{כדי להקלה על האספרהיים ועל...} זניסונו להעמיד את המוסדות בארץ. לפי עובדות קיימות. שאנחנו נמצאים כאן.

ואני רואה באמת שחמצן הולך ומחמיר ^{כתנאי}. ערב אחד נפגשתי עם נדיה כהן, היום חברה רגבים. אמרתי נדיה, אנחנו לא יכולים להמשיך בתנאים כאלה. אנחנו חייבים לומר את האמת לחברים שלנו.

כינסנו אותם. בשעה שש וחצי, בערך שבע בערב. חושך כזה. שהוא גם השפיע קצת על תאוריה. ואז אמרנו לחברים, חברים המצב הוא חמור. כפי שאתם רואים. כבר כמה ימים. שאין מה לאכול ואין מה לשתות. ואני חושב שמצב ילך ויחמיר. לא מיום ליום. אלא משעה לשעה.

זאנחנו רוצים לומר את אמת. כל מי שרוצה לעזוב אתנו. ולחזור לכיתו.

נעזור לו. ולא נראה^{לנו} כמו אחד שבגד במטרה, אלא בן אדם שלא יכול להתמודד עם התנאים שנוצרו בשטח.

ובמובן אני גם כרגע מספר את זה קצת בהתרגשות. כל פעם שאני חוזר על הסיפור הזה. כאן קמו ושרו התקוה. דמעות נזלו על פנינו. ולא החלפנו מילה. וכל אחד חזר לאהל שלו. או לכיפת השמיים. לא היה לו איפה לשון באוהלים. כל אחד חזר למקומו. ואף אחד לא עזב את המחנה. בתנאים הבלתי אנושיים. שהיינו חיים שם. ומשמה כמובן חשבנו שאנחנו נגמר בזה, אנחנו יושבים, והאניה מגיעה.

אנחנו כדי להכניס אותכם קצת בתמונה. לכוא ערב אחד. ולצאת כשאניה מגיעה, ליה היה גבר אצלנו

לפי הערבים באיזור. והתעלמו אחרים ליימים

כל ערב הינו יוצאים כבוצות של צופים, עם חדמלי כמו שיש לידי עכשיו, והולכים כמה ק"מ. רעכים כמובן. וחוזרים, כדי שהערבים יראו שאנשים יוצאים לטייל כל ערב וחוזרים.

יום אחד בא קולונל, יחד עם סגן אלוף שמה. ואמרו לנו, מה אתם עושים.

אמרנו לו. תראה אנשים שעובדים קשה כל השנה. החליטו להוציא משפחות מדי פעם בפעם לרענן קצת. מהחיי משפחה, ולהחזיר אותם אחרי צעודים. זה רעיון יוצא מהכלל. למה אתם לא מארגנים את זה בהיקף ארצי? האם זה בעיון?

אמרתי לו, התנאים כאן די מוגבלים. ואנחנו התחלנו. אמר. זה רעיון נפלא וחור^{המחשבה} מתועיון הזה. והלחם היה במנות כאן. וחוא הוציא אישור - אני עוד שוכר אותו. ירוק כזה מכריק. ונתן לנו אישור לחמש מאות מנות לחם. לאור העבודה שאנחנו נמצאים רחוקים... מעיר.

זה היה באמת הצלה כשכילנו. ואנחנו התחלנו קצת להתארגן. וערב אחד הודיעו לנו שהאניה מגיעה.

ואני חייב באמת לתאר לפניך סיפור... מזעזע. והתנהגות של בני אבידוב היתה למופת. אני אבידוב היה אחד מהשלימים שהגיע שמה. אנחנו בערב התפלגה, בני אבידוב נמצא. קיבל הודעה שהבן שלו, נהרג בגרמנית. היחדי הזה, אני בשבילי עד היום, זה הוא נפטר, זה משמש לי דוגמא. הוא שומע את זה. כאילו לא אליו מדברים. הוא לא שמע הוא לא ראה. לא קלט כלום. המשיך לעבוד במלאכה שלו. הקדושה הזאת. עד שהאניה הפליגה. אח"כ הוא באמת אמר שהתעלף. וסיפר לנו מה שקרה.

כשהגיעה האניה, אנחנו ציפינו לאיזה אניה. יש כאלה שמכירים את האניות הצרפתיות.

איפה? איזה מן ספינה מתנענעת על פני הים. ואני שואל את עצמי. מה זה? מה היא תכיל בתוכה. בקיצור האניה, זה לא אניה שהגיעה כאן לחוף אשקלון. לחוף אשדוד, או לחוף חיפה. האניה היתה צריכה להעצר כ-400 מאות חמש מאות מטר מהחוף. ועכשיו הבעיה איך להביא ללא נסיון שלנו. להביא את האנשים מהחוף אל האניה.

אנחנו יצאנו ויצרנו קשר עם דייוגים ערבים וספרדים. שאנחנו שיעמיד את הספינות שלהם לשאג לשרותנו. ואנחנו צריכים כל פעם בכל פעם 10 עד 12 איש. מכסימום. להגיע לאניה. ואתה מגיע לאניה. ואין לך שמה מדרגות, איפה לעלות. מן חבל כזה. ואתה עולה מהחבל. והחבל מחנועע ימינה ושמאלה. ופחד אלוהים. אם אנחנו נגיע.

ואני זוכר אחד מהמקרים באמח מזעזעים. אשה בחריץ, שהחלפה באמצע העליה מהסלך לאניה. אבל הכל הגיע בשלום. והיום היא בנתניה. משפחה ברוכה ילדים. וחיים בשלום.

ופתאום אנחנו רואים - מתחיל להיות אור. ואנחנו קצת מודאגים. מה לעשות האניה לא מצליחה להכניס בתוכה כל האנשים האלה. ונשארו בערך כמאה וחמישים על החוף. וניתנה הוראה לאניה להפליג. ואנחנו היה מתנהל מאבק קשה מאוד בנינו ובין הדייוגים של הספינות. כל פעם שחזרו רצו לברוח. את הכסף קיבלו.

מה שהיו צריכים בסה"כ לברוח לקחת את האנשים לאניה. ואנחנו כל פעם כמובן שהחלפנו כמה מכות טובות שמה בים. ולמזלנו החברה שפעלו בזה ידעו כולם לשחות ואז הכרחנו את הספינות. עוד כמה נסיעות. עוד כמה נסיעות. עד שהגענו בספינה שראינו מרחוק, להכניס שמה למעלה מארבע מאות וחמישים חברים. וכבר מי שהיה באניה. אמר הוא לא יכול יותר. האניה יכולה לטבוע ככה לא רחוק מהחוף.

אז ככה אנחנו הפסקנו את ההפלגות מהחוף לשמה. ובדרך אנחנו שומעים שכוחות הצרפתיים ומתכוננים כמה שמתרחש באיזור אניה וראים שאנשים מפליגים. ומי אני פוגש בין אלה שהכוחות הצרפתיים? אותה הקולונל שבא לפני כמה ימים וברך אותנו על המחנה הנפלא הזה. והוא מסתכל. מה אתם עושים כאן? אנחנו עושים את עצמנו. שאין קשר ביננו ובין האנשים. האניה הפליגה שמה. אין כל קשר.

והוא התבלבל, לא חאמין. אמר לי: אני רוצה לחזור למחנה ולראות מי נמצא שמה. ואנחנו באותו יום תכננו שאנחנו מפנים את המחנה, להביא משפחות יהודיות מא"י שלא התבוננו לעלות ארצה, ועל כל צרה שלא תהיה.

אז הוא חוזר למחנה. והוא רואה מחנה מלא. מסתכל. זה לא מה שהתרמט

כאן. אני מפליגה. אנשים ראה אותם שהם מפליגים. ומחנה כלא.

פקיצור לא הסתפקו כזה. לקחו אותנו באותו יום, כן אנחנו נתנו הוראה

להפריע לכל תנועה שתבוא בכיוון של האנית, בכביש הראשי. ואני הייב באמת לצייך

שהתנועה חרוה ההתנדבותית היתה שמ דבר שלא יתואר. אחד מהחברים שלנו, ג'ק

מאלגיר, הוא עשה בכונה תאונה דרכים שמה, כדי לעצור את בכביש ואף

אחד לא יכול לעבור משם כששמע שהצרפתים התחילו להגיע למחנה.

הוא שבר לו את היד. ולקחו אותו כמוכן לבי"ח. הצרפתים מתרגשים

מכל דבר שלא מה שקוהה כאן. ואני הייב באמת לחזור ליני אבידור. שאא

אנחנו נמצאים בבית הסומר. ויני אבידור נחשב אז כאח מהמדרכים שלנו.

הוא לקצין שמה. ואומר לו בצרפתים. איך קוראים לך. הוא למד כמה משפטים, אך לא שלם קשר

איך קוראים לו. איפה הוא גר. מאיפה הוא. אז הוא אומר לו. איך קוראים לך? אומר

לו בית מלון. אז מסתכל עלינו. אומר לו. איפה אתה גר. הוא אומר לו את שמו.

אז מסתכל עליו, והוא קצת התעצבן נתן לו פליק. אז אנחנו התקוממנו. ואמרנו

שחגעת. מה אתה עושה לו. הוא לא מבין.

אז מה הוא עושה כאן אם לא מבין צרפתית. אמרתי הוא מדריך שלנו. הוא

מלמד אותנו חקלאות כו, וכו'. וככה אנחנו ישבנו בבית סוהר 24 שעות.

אז הכרזנו דבר אחד שמה. אם אנחנו כבר נשא נתפסנו כיהודים. עושים

שביתת רעב. לא אוכלים. ובא הקצין, ושאל למה. אז הוכחנו לו ש אם אנחנו נתפסנו

כיהודים. אז שביתת רעב לא אוכלים. למה? אנחנו לא ידענו יהודים.

ואם אתם תופסים אותנו כיהודים, אז אנחנו כמנהג יהודים לא אוכלים. אוכלים רק כש-

אז הלך ושאל יש פה איזה יהודי בטנים? שמע כן, יש אישה מכולת כאן.

הלך ריקן את כל מה שהיה במכולת שם. והביא לנו זה כשר. בינתיים הצלנו לקנות

לרוקן לו את כל המכולת. ושמה התחלנו.

הוא רצה לצלם אותנו. ואנחנו התנגדנו. אמרנו לא האישה היהודיה לא

מצלמים אותה. זה אסור לעשות. אנחנו הסברנו את זה לקצין שהיה נוכח שמה. אז הוא

הלך אצלי לקצין והוציא לו מהמכונת צילום שלו את כל הסרט. והראה לנו אוחו.

והכל חזר למסלול. ואנחנו יצאנו / ז"א החברים. ואני חייב לציין
זה אפרים פרידמן. שפון כזה שאתה יודע מתי הוא נעלם מן. הוא כבר הצליח

להגיע לאלגיר הודיע שש ואנחנו מקבלים יום אח"כ שיחזר עמנו
כתוב שמו.

"למרות הפגנת הכח הצרפתי שהם באו עם הקצילים שלהם לראות מה אפשרי למרות
הפגנת... הכוחות הצרפתיים, הציונים הצעירים לא נכנעו וחזרו לאוהליהם כשהתקו
בפיהם. משהו כזה.

וכך זה באמת היה. והיהודים האליגיריים, שהיו קצת יותר ר
הצלחנו לעשות אותם עם גאווה כזו שכל אחד קנה את העיון. ואפילו התגאת.

טוב אנחנו חוזרים בחזה למחנה; הצלחנו בכל זאת לשכנע את הצרפתים שאין
כל קו אף ואנחנו המשכנו להיות במחנה כמה ימים. עד שפיזרנו את המחנה.

אנחנו לקראת הפיזור המחנה הייתי מוכרח לנסוע לאלגיר. אני נוסע לאלגיר,
וכסף כמובן לא היה לא כסף, לא אוכל לאיזשהיה. אנחנו מגיעים לאיזה פינה שמה.
ואני מחכה שם. ואוטו משא עוצר בצורה ככה ברוטאלית. ואומר לי, מה אתה עושה
כאן. מה קרה. אני רוצה ליסוע. השתגעה שוחטים יהודים כאן. מה אתה עושה כאן.
תעלו.

אז הוא העלה אותי באוטו שלו. הוא פחד שהטרוריסטים יחסלו אותי. אז
ככה הוא לקח אותי עד אלגיר. בדרך כמובן כמו המנהג הצרפתי, שתינו ואכלנו. עם חשיון

הפעם. וחמשכנו את החגים הרגילים. אין קצילים אין קצילים
היו אסתי דרכים מאלגיר לראות. ומסתכלים ובערב אנחנו

עוכבים אחרי האוי. שהיה מחלק את הדרכונים שמה, פקיד בכיר צרפתי,
ועוכבים אחריו, איפה שהוא גר. ונכחנו איפה שהוא גר. יום אחר כך מגיעים אלתי

אישתו, דפקנו בדלת; נותנים לה תמונות של כמה חברים / אין קצילים
דיברנו עם מטייה לבלן, וסיכמנו שאנחנו גסאך את התמונות ומחר אנחנו
באיים לקחת את הדרכונים. אין קצילים אין קצילים

אנחנו הקנסנו לתוך מלכודת כזו כי אין קצילים שיש לנו רשת. אין קצילים
בה' 9: בינלאומי, חזרנו אחרי 24 שעות. מצאנו את הדרכונים עם התמונות, וכך

התחלנו לנצל את הדרכונים האמיתיים, אין קצילים אין קצילים

והתחלנו גם לתווך ורכונים תוצרת הארץ. ^{למנו} שהיינו עוד כמה זמן"ל. והתחלנו

את השיטה הזו. ^{למנו} היצוא הומר חודשים רבים.

וכך בענין יצוא אצטיון רק תמונה קצת מאוד ^{למנו} אך הייתה גבולות.

אני יצא להגיד דבר אחד. אנחנו היינו באמת ללא הכשרה, תנאים, וחוקים

מארץ. אני שותף לכל הכאב ולכל מה שעבר על סוריה לבנון, אבל ^{למנו} יצא קירבה

גבול. ^{למנו} שמה אנה מנותק למדי. אין לך כל קשר עם הארץ. אם אתה נתפס לך אתה הי

באיזה אי בודד

אנחנו היינו צריכים להתחיל להתארגן, להברחת הגבולות, מטונים לאלגיר

ומדיוקו לאלגיר. וזה המקום הטוב ביותר היה מאושרה שמה היינו תמיד ^{למנו}

ומתחילים להתארגן. פעם כצופים פעם כערכים. פעם היינו מכניסים באוטו משא

גדול. את היצוא קדימה ^{למנו} ולמטה, ^{למנו} כמה שוקולד, או סבון, או כל

מיני דברים כאלה, מין סחורה כזו אמיתית והיינו עוברים את הגבולות.

ופעם היינו גם משתמשים ג' ^{למנו} בהחלה ^{למנו} מסוידיים אותם. עוברים קבוצות

של חברים ומסיידים את האבנים בק"מ הראשונים ואח"כ החברים ^{למנו}

המשיבנו אל תוך ארץ

יום אחד. ^{למנו} הצרפתי, שמה, ^{למנו} אני לא מבין את הצרפתים האלה, הם עובדים

רק ^{למנו} הראשונים, אח"כ לא ממשיכים אף פעם את האבנים עד הסוף. אני לא הייתי אצל

ש"ס. ^{למנו} וככה אנחנו באמת עברנו תקופה די קשה. והצלחנו להעביד משמה ממש

מאות ואלפי חברים שהגיעו לאלגיר. כפי שאמרתי, ^{למנו} וכך אנחנו פעלנו

תקופה די קשה.

האמת היא שהיה מין שיחוף פעולח, הייתי אומר, לא, הסכם גנטלמני ביננו

ובין מספר גורמים צרפתיים, ולפעמים גם ערבים.

כמובן ^{למנו} ג' יחמורת תשלום, אבל הצרפתים היו שמכלים הוראות.

יום אחד, ^{למנו} סטנו מאלגיר לפריז, אחרי שתפסו אותנו ^{למנו} לחסל

את המחנה באלגיר, סטנו מאלגיר לפריז. ואני אומר לאפרים, תראה. זה לא יכול

להיות ^{למנו} היו לנו דרכונים טובים. מוכחים. הכתוב לפחות את כל החברים ^{למנו}

ומילה הייתה מילה. וחיינו מוכחים לפנות את כל החברים.

ואנחנו מגיעים לאירון, שמה זה היה איר פרנס. עולים, וכשאנחנו

AIR FRANCE

יורדים במרסי, איש הביקורת הצרפחית, אמר לי היום אתם... כך וכך אנשים. והמספר שנתן היה מדוייק. אני ממש לא האמנתי למה שהוא אמר לי.

אמרתי לו. מה אתה אומר. זה לא נכבד להיות ^{סוכר} כזה. אמר לי

היום אתם כך וכך אנשים. ומסתבר באמת המספר שהוא נתן היה מדוייק.

בסה"כ היתה מין הסכמה, הייתי אומר סכסך גנטלמני ביננו.

של הצרפתים שפעלו בהתחלה נגדנו, הם חשבו שהספרדים באו לקומם את

העבכים נגדם. באו אניות, ראו אנשים במחנה, חשבו שהם עמדו לקומם

את העבכים נגדם. וזו היתה הסיבה שהם רצו להיפגש ^{ההכרמה} איתנו.

אנחנו היינו באושדה, זה היה ביום שני אחד. 48.7.1948 אנחנו באושדה, 27.7.1948

והערבים התקוממו נגדנו בצורה אכזרית ביותר. באותו יום הרגו 43 יהודים,

והיו מאה ותשעים פצועים.

ואחד מהדברים הקשים ביותר. הקשים שבן אדם יכול לחיות, ולא לצאת

מדעתו, הוא כשיש לך נשק ביד, ואסור לך להגיב. באותו יום היה לי נשק ביד,

חברי הגנה שמה, היה לנו כל מה שצריך, אבל ההוראה היתה, לא להגיב על הפעולה

של הערבים.

אתם מתאריך לעצמכם, מה זה לראות אנשים נהרגים כמו זבובים, ואתה בסה"כ

צריך לעזור לזה לצאת מכאן. ולהעביר ממקום למקום. ולא להשתמש בנשק שעומד

לרשותך.

והסיבה היתה, הסבירו לנו, עד היום אני לא משוכנע, אבל זאת היתה

הוראה. הסיבה היתה לא לפתוח חזית שנייה. כדי להעביר ^{לשומת לב מאיי למה ש} חשומת לב מאיי למה ש

שהתרחש מאחד מהפינות בחו"ל.

לא היו מעוניינים

בפתוח חזית שנייה. ולכן היינו מוכתחים לעבור על זה בשתיקה.

באותו יום נפלנו לנו 43 חברים. כמוכן גם אמהות וכו'. ומאה וששים יחודים

שנפצעו ונדיה כהן ואני היינו באותו יום באושדה.

אחד הדברים המרגשים ביותר! אני הייתי בסוח ומשוכנע שאחרי הפוגרום

באושדה. שכועות לא נראה יהודי באושדה שמדבר ערבית. נפגשנו בבית הקברות באושדה.

בבית הקברות החלפנו דעות, מה לעשות. הזרם של העולים שיום אחרי זה, הגיע לאושדה,

זה דבר שכאמת קשה לתאר אותו.

למרות שחם שמעו ברדיו, והכל. הזרם של העולים המשיך ל/ושדה.

כדי שאנחנו אח"כ נגיע למרניה. וכך המשכנו את הפעולות שלנו.

וכך אני חושב באמת שאנחנו הצלחנו לקחת חלק פעיל במה שמתרחש במדינה.

ואני רוצה באמת לציין באחד מהסיפורים המרגשים ביותר.

זה היה אחרי שאנחנו עלינו ארצה. והיינו פחות או יותר חיים בשקט

כאן. יום אחד הגיע בחורה שרצתה לתכיר אותי - ולשמע אם אפשר קצת סיפורים

על אבא שלה.

מה קרה בינתיים. הבחור הזה העלינו אותו ארצה בשנת 47. הוא נפל בלטרון

במלחמת השחרור. אישתו, היתה בהריון באותה ^{הג'ניאטור} בתי ולכן היא לא הכירה

את האבא שלה. ובסת"כ רצתה לשמוע מי זה אבא שלה. ומה אפשר לספר.

הגיעה אלי חביתה, היתה באמת פגיסה מאוד מאוד מרגשת. להסביר לבת בת

עשרים וכמה. מה שעבר עלינו אז. היה לי קשה מאוד. אבל נפגשנו ושוחחנו ואמרתי

לה שהודות לגבורה של אבא שלה ועוד ועוד מכל העולם. יהודים מכל העולם, שבאו

והקריבו את עצמם למען א"י וזה אמת.

בלי הקרבה של אותם הבחורים, הצעירים שהיו מוכנים לעשות עד הקו להקריב

את עצמם. ספק אם היה - הינו מגיעים לכאן.

אגש היגשנו בדרכים נעלמות. סם אביטל סיפר על עלייתם החשאית של

יהודי מרוקו. ערך אריה אולבסקי.

זאת היתה תכניתו של יואל רפל, ארץ חמדה.

דבריו של סם אביטל, הושמעו ביום העיון שהוקדש לציונות בצפון אפריקה,

ואורגן ע"י ביה"ס למדעי היהדות של אוניברסיטת ת"א.